

— Volga, toliko kot Štir itd. Korenika imena Juvavus je juv; juv pa je nastalo iz ul, z predstavljenim glasnikom j kakor v besedah utro in jutro, užina in južina. Kakor še Korošci in Gorenci glasnik l današnji dan kot v izgovarjajo, tako so ga izgovarjali Noričani, tedaj uv, juv — juvava reka namesto ulova reka. Ker še današnji dan pri Pohorcih in Korošcih se o povsod izgovarja kot a, samoglasnik a pa kot o, ter si tudi razjasnujemo, zakaj najdemo Juvav namesto Juvov ¹⁾. Ker pa narod slovenski juv izgovarja tudi kot jüv (vsi slavenski ju so česki ji, na priliko, jug = jih), ter jiv spreha v čisti iv, primeri štirko slovensko in ogersko-slovensko jünoh in inoh = junak. Tako je iz Juv postalo Iv — Ivar. Verjetnejše pa še je, da je noriški Slovenec namesto vul — vol — vil, kakor se današnji dan po raznih krajih slovenskih ta žival vse imenuje, izgovarjal ul, ol, il. Po koroških planinah sem še današnji dan čul govoriti: „ule naprezi“ „ulice priženi“, „kje pa so ouvi?“ Tako se vidi, da je ol, ul, štariše kot vol, vul; tudi v sanskritu nahajamo jila, krava, kar je gotovo znamenje, da predstavljenje glasnika v (vol, vul, vil) je v poznejših dobah razvitja jezika nastalo. Ker narod tudi govori vil (Rusini o v dostih besedah spremenjajo v i, (postavim kin namesto kon), ter je gotovo tudi enkrat govoril il; glasnik l pa je pri koroških Slovencih enak glasniku v, torej se je il izgovarjalo kot iu, iv, in ime reke Ivar pomeni ravno to, kar ime reke Ilar, ponemčeno Iller ²⁾. Še živi v ustih slovenskega naroda današnji dan ta različni način govorjenja. Imamo vés na Štajerskem blizu Radgone, kateri gornji sosede pravijo Juvanci, doljni in sami prebivavci pa Ivanci, in njihov gerb je bik. „Ivanci imajo bika na lanci“ jih zasmehujejo sosedi, in kadar se kakšni vesčan ženi, si ne napravijo samo bika iz testa, ktere ga pečenega za tram obesijo, temoč tudi živega na lanci med veselimi krikom in godbo po vesi gonijo.

Pa tudi staro-slovenska beseda ig pomeni toliko kot ol, ul, il, vol, vul, vil, ov, iv; in še nahajamo besedo v obliki igo, das Ochsenjoch. Kakor ste si latinski besedi jumentum in jugum v sorodnosti, tako ig in igo. Juvavus, Ivarus, Igonta — Isonta (g = z) niso nič drugega kakor soimena ravno tistega pomena ola, ula — ila — jula — jila — juva — iva, iga. Čudno je, da na Štajerskem se najdejo v negovski fari blizu Radgone sledeče sosedne vesi: Juvanci, Ivanci, Ihova (h = g), Igovšak, Izmanci. V koreniki ig imajo svoj razlog historiška imena Igor, Igo z nosovnico Iugo, prvi rusinski, drugi koroški vajvoda. Na noriških kamnih najdemo lastna imena Iha in Ismar. Rodovine Ihan živijo še na Kranskem in Štajerskem. Ravno ta pomen, kakor Juvav, Ivar, Igota ima ime reke In od jun, pomanjšano junec, po ravno unem načinu kakor jünoh je postalo inoh. Vse te imena najdemo v severno-slovenskih deželah, primeri severno-slavensko pleme Ivioni, imena rek Iva, Ivica, Ivina, Ivinka, mest Ivot, Iviga, dalje Iga ime reke, Igilliones, slavski rod pri Ptolomeju ³⁾. Tudi na Kranskem je Ig in prebivavci se velijo Izani, Izanci. (Dalje sledi.)

Novičar iz austrijskih krajev.

Iz Senožec 4. januara. Časopisi pripovedujejo, da lanska letina po Krajnskem je bila srednja. Zna biti.

¹⁾ Juvov je staroslovensko ime (substantiv) in se sklada z latinskim na us. Še imamo več takošnih imen, na primer: gradov, celov, darov, domov, azbov — bez, bezovec, mazgov, žernov, valov, primeri: imena mest Lvov, Krakov, Harkov itd. — ²⁾ Citateza etymološki resničnost, glej v drugem članku. — ³⁾ Glej Šafarik: Slavische Alterth. II. 213.

Za Notrajnsko, pravijo stari možaki, da je bila prav slaba. Leta 1816, čeravno skorej nič pridelali niso, so vender kakošno plesnjevo petico imeli za žito, letos pa se pritožijo, da nimajo ne žita ne okroglega. Clo nobeno žito se ni poneslo pri nas, ne pšenica, ne reč, ne ječmen, ne ajda. Neštevilnih njiv se je pokosilo namesto poželo, in komaj seme se je pridobilo. Le sená je bilo dovelj, pa dnina je bila silno draga; dninarji so bili plačevani do 35 kr. na dan, s trojno pojedino, da vina in štrukljevi ni bilo nikolj dovelj! Bog daj letos dobro leto, če ne, bo v naših krajih neizrečena nadloga. Zasluzka nikjer ni več tacega, kot prej. Odkar roba v cesarstvo naše čez Hamburg zahaja, se Terst vedno ponižuje, in Terst je žila našega življenja. Manj robe, manjši vožnina. Voznikov pa je kot listja in trave, eden se sili pred drugim, in nemara bodo kmalo za očitno zgubo pohajali in vozarili po cesti, le da vlové kak krajcar za preretni živež svoje družine. Za odrahtanje davkov ni nič ostalo drugega kot nekaj sena, pa se komajtoliko za-nj dobi, kolikor se je za-nj strosilo v košnji, ker dan na dan ga v Terst vozijo, kakor da bi hotli morje zasuti z njim. Žalost pa mora oblit človeka, kadar se sliši, da po ne naj revniših hišah le enkrat na dan jejo in tistibart le mervico kislega zela, ktero vbogajme sprosijo. Bog pomagaj! Kadar pa kruha manjka, naj bo milost nar bližnjiša sosedinja!

Krompir je semtertje že dobro pojenjal gnjiti. Letos sem ga od 20 mernikov pridelal 10 globokih košov zdravega in debelega. Pa skušam tudi že celih 7 let pravo zadeti. Sadil sem ga zgodaj in pozno, v rahlo černo, ilovnatno in pešeno zemljo; gnojil sem mu, pepelil ga, sušil in tudi ne, porezal sem mu perje o velkem Šmaru in po S. Mihelu ga izkopaval in pokladal spod sonca na slamo. Iz vsih teh poskusov mislim, da sem zvedil, da je treba za zdrav in debel pridelek: 1. za seme izbirati zdravega in nepredrobnega, 2. ovenjenega ali celega ali k večem čez pol zrezanega vsaditi zgodaj in v pešeno, malo gnojeno njivo; 3. ga redno okopavati, 4. ga izkopavati o lepem vremenu, na soncu posušiti, in čisto zbranega shraniti na suhem. Posebno pa svetvam, celega saditi in nepredrobnega, ker skušnja uči, da po semenu se sponaša tudi sad. Sicer pa dvomim, da bo človek kadaj razsodil to bolezen. Prišla je k žalosti, odšla bo k veselju!

Enaka se godi z gnjilino grojzdja. O bendimi sem izpraševal po Ipavski dolini modre možake in pregledoval tudi sam, kaj da je ta bolezen? — al le malo sem čul in opazil gotovega. Letos so bili osojni vinogradi nar manj razdjani, posebno tisti, ktere sta zrak prepihala in burja. Terte, ki so se stezale nizko prek zemlje, so bile le malo gnjile. Vinogradom pa proti izhodu ležečim in viharjem zapertim se je škoda primerila velika. Opomina vredno je, da je nar hujša grojzdna gnjilina od Gorice proti Ipavi segla le tako delec, kjer burja ne razsaja več in zemlje ne razhladuje. Nadjam se, da tertja gnjilina ne bo nikdar napadla Ipavske doline tako neusmiljeno, kakor laške, goriške, primorske nograde. Nemara je dozdej toliko sovražena burja edina bamba, ali pa vsaj overa, da omenjena plesnjina ni mogla tako naglo zaliti vse Ipavske doline, kakor je hipoma zalila laško in primersko deželo. Bog daj, da se ne potopi mila zvezda mojega upa! Miroslav.

Iz Ljubljane. Iz Dunaja smo prejeli sledeče verstice: Neizrečeno so tudi nas razveselile perve „Novice“ letošnje zastran besednjaka, od Vodnika osnovanega, kteremu hočejo milostljivi gg. knezoškof visokodušno pomagati na svetlo. Da bi se delo začelo le kmali! Treba je zdaj, da se kak izversten in priden mož celega dela loti, da se vdahne obilni nabiri le en duh. Tudi

na terminologijo raznih znanstev bi bilo gledati, da od Vodnika pridno osnovano delo se tudi lepo doverši po potrebah sedanjega časa! (Danes naznanimo le to, da svitli gg. knez želijo hiter začetek, in da se bode zvesto na vse gledalo, da se kolikor moč dobro izgotovi delo. Vred.)

Novičar iz mnogih krajev.

Dunajskemu društvu, ki izdaja podučne bukve za omiko ljudstva, so podarili presv. cesar Ferdinand lep pripomoček v dnarju, ravno tako tudi svitli nadvojvoda Joan in več družih imenitnih mož. — Že se je nabralo v Terstu za revne Istriance dokaj milodarov, še več pa jih bo treba. — Na Dunaji se v podonavskih predmestjih boje vsaki dan hude povodnji, ker struga Donave je zabasana z ledom. — Srečkanje za rekrute letošnjega leta se bo začelo 1. sušca. — V Galiciji ponehuje goveja kuga; poginilo je dosihmal 429 goved od 627, ki so zbolele za to kugo, 12 so jih pobili, ozdravilo se jih je 121, še bolnih je sedaj 65. — Na Oggerskem bojo začeli napravljati občinske žitne hranilnice, prva bo v Peštu. — Med rusovsko in zedinjeno francozko-angleško vlado so zavolj Turčije strune zdaj tako napete, da se vsak dan mora zadnji sklep pričakovati: ali bo vojska ali mir med njimi. Gotovo je sedaj, da ste angleška in francozka vlada svojim barkam ukazale odriniti v černo morje, da — kakor francozki minister unanjih oprav pravi — se ubrani nov napad rusovskih vojnih bark na turške. — Sedaj je tedaj važno vprašanje: kako bo rusovski car sprejel to silo in kako bo odgovoril na predloge Dunajske konference in Carigradske sklepe. Do 15. t. m. se pričakuje odgovor cara. Med tem maršira zmiraj več rusovske armade v Moldavo in Vlahijo, in neprenehoma se delajo okopi poleg Bukurešta. Do 29. dec. je primarširalo Osten-Sakenovega kardela že 40.000 mož. Da so Turki Rusom Karakal vzeli, se terdi zdaj od več strani; vradni rusovski razglasi pa ne omenijo še nič od te bitve. Druga majhna bitev je bila 31. decembra pri Osestanu blizu Kalafata; turšk eskadron se je podal proti ti mali vasi sledit stan rusovske posadke in je nje prednje straže napadel, kar skoči ondašnji rusovski bataljon na noge in zapodi turške konjike nazaj, da je 10 mertvih na bojišču obležalo, nekoliko pa so jih zajeli. V mali Valahii je vstalo več kmetov za Turke na noge, pa Rusi so kmalo zaterli to vstajo. Tudi Carigrad je zdaj spet miren, čeravno softi natiroma širijo plamen vojske. Kakor Turki so tudi Rusi vsi nadušeni za „sveto“ vojsko, in rusovski časniki naznanjajo vse-skozi darila, ki jih pokladajo domoljubi na oltar domovine. V morski bitvi pri Sinopi se je slišal mnogokrat rusovski narodni pregovor: „dveh smrti ne bivat, odnoj neminovat“, to je, „dveh smerti ni, eni pa ne boš všel“; — zares je ta prislovica dober pripomoček proti smertnemu strahu v boju! Zmiraj očitniši je, da v Serbii nima rusovska vlada vsih sere; tudi v Kragujevacu se je kakor v Belogradu na praznik sv. Andreja molilo za sultana, ne pa za cara rusovskega; topovi so naznanjali slovesnost deleč krog in krog; reklo se je, da so le poskušali nove topove. „Serbski dnevnik“ pravi, da se zoper to poskušnjo ne more scer nič reči, vendar bi bila znala biti tudi na dan sv. Nikolaja. V Belogradu je Rusom vdana serbska stranka praznovala na dan sv. Nikolaja slovesno službo božjo, v kateri se je molilo za rusovskega cara Nikolaja in pela pesem: „da bi zmagal vrage svoje“. Francozki in angleški poročnik pa sta berž protestirala zoper to početje. Razpertje

med angleško in perziško vlado je nek spet poravnano; vradni časniki v Teheranu pravi, da se perziška vlada le zato oborožuje, ker je država njena sosednja dvéh v vojski zapopadenih vlad. Po tem takem tista zveza med rusovsko in perziško vlado (v zadnjem listu se je po tiskarnem pogrešku pisalo turške) ni še gotova. — Danska in švedska vlada ste oklicale, da se ne bote vstopile na nobeno stran, ako bi se utegnili kakošna vojska vneti. — Tista sodba zoper strica černogorskega kneza in njegove tovarše je bila scer sklenjena, pa ne razglašena. — Angleški državni zbor v Londonu se bo pričel 31. dan t. m.

Hruševe peške

nakupuje gosp. dr. Strupi na vertu kmetijske družbe po 2 gold. bokal, če so lepe in ne na péci posušene.

Prerokovanje.

Kakšno bo le nove leto,
Kaj bo dal prihodnji čas?
To spoznati,
Prerokvati,
Pač rés mika nas.

Skriti so prihodnji časi,
Lét število znano ni;
V nje pogledat',
Kaj povedat',
Vender nemogoče ni.

Mir ostane med zakonskim,
In edinstvo zgolj povsod:
Mož zanašaj
In prenašaj,
Žena molči, krotka bod'!

Stariši! kakor dete malo
Tako bo veliko tud,
Poslušljivo
In marljivo
Plača enkrat staršem trud.

Mladim bo se kdaj godilo,
Ko ravnajo s starimi,
Kdor sovraži
Te in draži,
Oj, gorje mu stare dni!

Zapravljivec premoženje
Manjši bo, dolgovi pa več;
Kdor popiva,
Se naliva:
Ta odžene srečo preč.

Kupci bojo bogateli,
Pa z dobičkom malim le,
Da b' posili
Več dobili,
Tud to malo berž zgubé.

Pridni kmet bo že še shajal,
Živel brez pomanjkanja:
Kaj prihranil,
In ubranil
Se nagote, stradanja.

Pridnim, umnim rokodelcem
Dela manjkalo ne bo;
Kdor slepari,
Delo kvari,
Mojster skaza stradal bo.

Vsim poštenim in pravičnim
Dobro ime ostalo bo;
Al lažnjivec
Goljufivec
Kot je bil, slepar še bo.

Al pobožnim v novem letu
Nič se bati treba ni,
Bog še čuje
In daruje
Milost in pomoč vse dni.

J. Burja.

Pogovori vredništva.

„Staremu Krajncu“: Močno nas je razveselila pesmica Vaša za novo leto, ker vidimo iz nje, da „Novice“ imajo zares še dela dosti podučiti vse uka potrebne. Le to prosimo, da nam naznanite pravo ime svoje; potem bomo „pesmico“ natisnili prvo pot v „Novicah“, da bo slišal svet po vsem Slovenskem: kako nekteri „tiči“ pojó na Krajskem. — Gosp. dopisniku iz P.: Bodemo natisnili, kadar prejmemo vse; toda prosimo le točne dokaze, da ni resnica to, kar se je prigovarjalo. Naročila bodemo izgotovili, naznanite nam prebivališče svoje.

Stan kursa na Dunaji 9. januarja 1854.

Obligacije	5 %	91 1/4	fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	77 fl.
državnega	4 1/2 %	80 5/8	fl.	Windšgrac. „ „ 20 „	26 1/8 „
dolga	4 %	72	fl.	Waldstein. „ „ 20 „	28 „
	3 %	55	fl.	Keglevičeve „ „ 10 „	10 1/4 „
	2 1/2 %	46	fl.	Cesarski cekini.	5 fl. 32
Oblig. 5 % od leta 1851 B	109 1/2	fl.		Napoleonor (20 frankov). .	9 fl.
Oblig. zemljiš. odkupa 5 %	88	fl.		Suverendor	16 fl. —
Zajemi od leta 1834 . .	227	fl.		Nadavk (agio) srebra:	
„ „ 1839 . .	131	fl.		na 100 fl. .	20 fl.